

1237

ΜΕΛΕΤΗ ⁶

ΠΕΡΙ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ

ΤΟΥ

ΕΘΝΙΚΟΥ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ ¹⁹

ΥΠΟ

¹³ ΙΩΑΝΝΟΥ ΣΙΩΤΗ

¹³ ΕΦΟΡΟΥ ΙΑΤΡΟΥ

BIBLIOS
ΓΗΡΟΝ
Δοθ...

²⁰ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΦΙΛ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

1902

¹⁹ Τυποις Δ. Δορομηλα.

ΜΕΛΕΤΗ ⁶

ΠΕΡΙ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ²¹

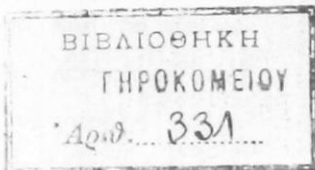
ΤΟΥ

ΕΘΝΙΚΟΥ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ ¹⁸

ΥΠΟ

¹³ ΙΩΑΝΝΟΥ ΣΙΩΤΗ

¹³ ΕΦΟΡΟΥ ΙΑΤΡΟΥ

²⁰ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΦΙΛ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

1902

¹⁸ Τύποις Α. Κορομηλά.

ΜΕΛΕΤΗ
ΠΕΡΙ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ
ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ

Σεβασμιώτατε,

Συνεχίζων αὔθις σήμερον τὰς ἐπὶ τῶν διαφόρων τμημάτων τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων μελέτας μου, καθ' ἣν ἀνέλαβον ὑποχρέωσιν, θεωρῶ καλόν, πρὶν ἢ προβῶ εἰς τὴν λεπτομερῆ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἀνάλυσιν τῶν ἐν λόγῳ θεμάτων νὰ χαράξω σαφῶς καὶ εὐκρινῶς διὰ πάντα εἰλικρινῶς διαφερόμενον τὰς βάσεις ἐπὶ τῶν ὁποίων ἔβρωθ' ὅτι δεόν νὰ στηρίζεται πᾶσα μελέτη ἀφορῶσα εἰς τὰ Φιλανθρωπικὰ ἐν γένει ἰδρύματα. Ἄνευ τούτου ἀδύνατος ἀποβαίνει ἡ τελεία κατανόησις τῆς πραγματικῆς ἀπόψεως, ἀφ' ἧς πρέπει νὰ ἐξετάζωνται τὰ εἰς βελτίωσιν αὐτῶν ἀφορῶντα καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἡ εὐστοχος διάθεσις τῶν ὑπὲρ αὐτῆς τεινόντων μέσων καὶ πόρων.

Α

Σκοπὸς ἀρχικὸς τῶν Φιλανθρωπικῶν ἐν συνόλῳ ἰδρυμάτων εἶναι, ὡς γνωστόν, ἡ κατὰ τὸ ἐνὸν ἀνακούφισις τῆς πασχούσης κοινωνίας.

Τὴν ἄπειρον δὲ πλῆθὴν τῶν δυστυχιῶν καὶ παθήσεων ὑφ' ὧν κατατρίχεται πᾶσα κοινωνία συνεχῶνευσαν εἰς δύο μεγάλα τμήματα, ὧν τὸ μὲν πρῶτον περιλαμβάνει πάντας τοὺς δυστυχεῖς ἐκείνους, οἵτινες ἐν τῷ πολυκυμάντῳ τοῦ βίου ἀγῶνι τυχαίως προσβληθέντες δύνανται, ἂν εὖρωσι φιλάνθρωπον χεῖρα βοθηείας ἐπικαίρως τεινομένην πρὸς αὐτούς, νὰ

σωθῶσι καὶ ἡ ἀναλάβωσι τὴν ἐξουσίαν ἐν τῇ κοινῳνίᾳ θέσιν αὐτῶν. Ἐν τῷ δευτέρῳ μεγάλῳ τμήματι καταγράφονται πέντετες οἱ ἀταξάντες ἐντελῶς ἐν τῇ διεξαγομένῃ βιωτικῇ πάλιν οὐδεμίαν ἴκονταν νὰ ἐπιζῶσι βελτίωσιν τῆς τύχης τῶν.

Ἡ τοιαῦτη διαίρεσις, δικαίως ἄλλως, ἀπνεύκτε βαθυπῶδὸν καὶ τὴν τῶν Φιλανθρωπικῶν ἰδρυμάτων ἐν γένει εἰς δύο κατηγορίας διαίρειν. Τούτων ἡ μὲν πρώτη σκοπὸν ἔχει νὰ παρέχῃ ἀμεσον περιθαλάψιν εἰς τοὺς προσωρινῶς ἀσθενῶντας καὶ νὰ ἐπιδοῖ αὐτοὺς εἰς τὴν κοινῳνίαν ὅσον ἐνεστιν εὐφροσύνης κατὰ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν. Οὗτοι παύοντες πλέον νὰ ᾄδω ἐπιζήμιοι εἰς τὴν ἀσθενίαν περὶ αὐτοὺς, ἐξ ἀντιθέτου δὲ ὠφέλιμοι καθιστάμενοι συντελοῦσιν οὕτως εἰς τὴν πρόοδον τῆς κοινῳνίας. Τοιαῦτά εἰσι τὰ Νοσοκομεῖα (Hospices) καὶ τὰ Ὁρφανοτροφεῖα. Ἡ δὲ δευτέρα κατηγορία περισυλλέγει πάντας τοὺς δυστυχεῖς ἐκείνους οὗς αἱ κοινῳνίαι οὐκ ἀκόπως σφύρονται ἐν τῇ σταδιοδρομίᾳ αὐτῶν· οἱ τοιαῦτοι ἐμποδίζοντες τὴν εὐθυπορείαν καὶ τὴν ἐπὶ τὰ πρόσω ὁμαλίαν τῶν οἰκειῶν φορῶν καθίστανται πρόβλημα, ὡς εἶπεν, τῆς κοινῳνικῆς σταδιοδρομίας. Τοιαῦτά εἰσι τὰ Γηροκομεῖα, τὰ Φρενοκομεῖα καὶ τὰ Hospices (asiles).

Ὁρθῶς ἴσως ἐκ τῶν ἄνω ἀναγεται ὅτι κύριον μέλημα τῶν ὑπὲρ τῶν Φιλανθρωπικῶν ἰδρυμάτων μελετώντων ὀφείλει νὰ ᾄδω ἡ μελέτη τῶν ἀληθῶν καὶ ἐπισημῶν ἀναγκῶν τῆς ἢν ταῦτα προορίζονται νὰ ἀνακουφίσωσι κοινῳνίως καὶ ἡ ἐξεύρεσις τοῦ τρόπου, δι' οὗ ὅσον τὸ δυνατόν αἱ πλείονες τῶν ἀναγκῶν τούτων ἀθεραπευθῶσι καὶ αἱ μεγαλύτεραι καὶ μᾶλλον ἐπείνοσαι δυστυχεῖς νὰ περισταλῶσιν. Οὕτω καὶ τὰ διδάγματα τῆς φιλανθρωπίας ἀρτίως ὑπὸ τὸν ἐποψὴν ταύτην ἐξυπαρεσβύνονται καὶ τὰ ἰδρυματα εἰς τὴν ἐμπροσθέν αὐτοῖς θέσιν τηροῦνται πρὸς δόξαν τῶν ὑπὲρ αὐτῶν προσόντων ὧν τὸ ἔργον ἐπιζήλωσ ὀφείλομεν νὰ συνεχίζωμεν, ὅπως ἐτι μᾶλλον ἀνυψώσωμεν αὐτὰ εἰς τὴν γενικὴν ἐκτίμησιν καὶ τοῦ ἔθνους τὴν ἀγάπην ἐπ' αὐτοῖς περιφάνειαν.

Ἐκ τῶν ἀρχῶν τῆς φιλανθρωπίας καὶ τῆς ἀγάπης τοῦ πλοσίον ὀρμώμενοι οἱ πατέρες ἡμῶν ἴδρυσαν διὰ τοῦ ὀβολοῦ αὐτῶν τὸ ἐν Γαλατῶ Ὁσπιδάλιον τῶν Γκεμιτζίδων, ὑπερ βαθυπῶδὸν διὰ τῆς ἐπεκτάσεως, τοῦ πλουτισμοῦ καὶ τῆς ἰδρύσεως καὶ ἄλλων συναφῶν, ἐδέησε νὰ μετενεχθῆ εἰς τὸν νῦν εὐρὴν χῶρον καὶ νὰ ἀποτελέσῃ σὺν τῷ χρόνῳ τὰ νῦν ὑπάρχοντα «Ἐθνικὰ Φιλ. Καταστήματα», ἐφ' ἃ δικαίως ὀφείλομεν νὰ σεμνυνώμεθα καὶ τῶν ὀποίων τὴν τελειοποίησιν παντὶ σθένει ὑποχρεούμεθα νὰ ἐπιδιώκωμεν, ἵνα καὶ τὸν παραδοθέντα ἡμῖν ὀβολὸν πολλαπλασιάσωμεν καὶ εἰς τὸ ἔθνος δεῖξωμεν ὅτι οὐ μόνον ἐπὶ τὰ ἴχνη τῶν τὰ καλὰ ἐργασαμένων προγόνων ἡμῶν ἐφομιλλῶς βαίνωμεν, ἀλλὰ καὶ μετὰ ζήλου ὑπὲρ τῆς ἀνυψώσεως αὐτῶν ἀδιστάκτως ἐργαζόμεθα, τὸν κοινὸν ἐπισπώμενοι ἔπαινον ἐφ' οἷς ἐπράξαμεν.

Αἱ βάσεις αὐταί, ἐφ' ὧν δέον πᾶσα μελέτη περὶ τῶν ἀφθρόντων εἰς τὰ ἔργα τῆς φιλανθρωπίας νὰ ἐδράζηται, εἰσὶν ἀλήθειαι πασίγνωστοι καὶ αὐταπόδεικτοι, αἱ ὀποῖαι ὅμως εὐκόλως ἀπισμοῦνται ἀκουσίως ἢ ἐκουσίως ὑπὸ τῶν ἐνδιαφερομένων. Ἀπὸ τῶν ἄνω ἀρχῶν καγὼ ὀρμώμενος καὶ ἔχων ὑπ' ὄψιν τὸ κυριώτερον τῶν ἡμετέρων Καταστημάτων, τὸ ὠφέλιμώτερον εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς κοινῳνίαν καθ' ὃ εἰς μέγιστον πλῆθος πασχόντων ἀποτελεσματικὴν βοήθειαν παρέχον, τὸ Νοσοκομεῖον ἡμῶν, ἠρξάμην ἀπὸ τούτου καὶ ὑπέβαλον ὑμῖν τὰς δύο προηγουμένας μελέτας μου περὶ τῆς Χειρουργικῆς Κλινικῆς καὶ περὶ τοῦ Τμήματος τῶν Φθισικῶν, ἐπιφυλασσόμενος, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ δηλώ, καὶ περὶ τῶν ἄλλων τμημάτων τῶν ἡμετέρων Καταστημάτων νὰ πραγματευθῶ.

Σήμερον ὑποβάλλω τὰς περὶ τῶν λοιπῶν ἐπειγουσῶν ἀναγκῶν τοῦ Νοσοκομείου σκέψεις μου, συμπιπτούσας ἀρκούντως πρὸς τὰς ὑπὸ τῶν παθολόγων ἰατρῶν τοῦ Νοσοκομείου ἐν τῷ σχετικῷ αὐτῶν ὑπομνήματι ἐν ἐκτάσει ἐκτεθειμένας, ἵνα οὕτω καταρτισθῆ πρόγραμμα συστηματικῆς, βαθμιαίας καὶ σταθερᾶς ἀνακαινίσεως τοῦ Νοσοκομείου, μέχρις ὅτου καταστῆ οἶον δέον νὰ ᾄδω, ἀντάξιόν δηλ. τοῦ προορισμοῦ του καὶ

τῶν προσδοκίαν τοῦ ἔθνους καὶ τῶν θυσιῶν εἰς ἃς ὑπὲρ αὐτοῦ ὑποβάλλεται.

Β

Προορισμὸς τῶν Νοσοκομείων δὲν εἶναι ἀπλῶς ἢ κατὰ τὸ ἀνθρωπίνως δυνατὸν θεραπεία τῶν εἰς αὐτὰ προσερχομένων ἀρρώστων, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐξασφάλισις τῶν πρὸς θεραπείαν τούτων τεινόντων μέσων καὶ ἡ προφύλαξις αὐτῶν ἀπὸ παντὸς ἐπιδηλοῦς, ὅπως ἀνακτίσωνται τελείαν τὴν ζωτικότητα αὐτῶν, ἀμὰ δὲ καὶ ἡ ὅσον ἐνεστὶν ἀμεσος παροχὴ ταύτης.

«Les Hôpitaux sont des établissements destinés à recevoir les malades. Toutes leurs dispositions doivent concourir à assurer le traitement de ces sujets et à en obtenir la guérison. La vitalité, la résistance organique des malades, étant affaiblies, ils offrent par suite une susceptibilité exagérée aux moindres influences défavorables: il faut donc d'une part écarter avec soins tout ce qui pourrait leur nuire, et en particulier les préserver des contagions dont les menacent ceux d'entre eux qui sont atteints d'affections transmissibles. Il importe d'autre part de doter le milieu hospitalier des conditions de salubrité générale les plus capables de contribuer effectivement à rendre aux malades leur vitalité, leur résistance organique normale. Telles sont les indications fondamentales à remplir par l'hygiène hospitalière» (Nouveaux éléments d'Hygiène Jules Arnould, 1902).

Ὁφείλομεν λοιπὸν ἀόκνως καὶ συντόμως νὰ ἐργαζώμεθα ὑπὲρ τούτων, ὅπως καταστειλώμεν ὅσον ἐνεστὶ τὴν θνησιμότητα ἐν τῷ ἡμέτερῳ Νοσοκομείῳ, μὴ ὑπερβαίνουσιν τὴν ἐν παραπλησίῳ ἰδρύματι ἀπαντῶσαν, καὶ ὅπως οἱ εἰς αὐτὸ καταφεύγοντες ἀρρώστοι μὴ προσβάλλωνται ἐν αὐτῷ ὑπὸ νόσων ἄλλων σοβαρωτέρων πολλακίς τῶν ὑφ' ἃς προσῆλθον, ἢ συναποφέρουσιν ἀπερχόμενοι τὰ σπέρματα νόσου ὀλεθρίας διὰ τε αὐτοὺς καὶ τὴν περιβάλλουσαν αὐτοὺς κοινωνίαν.

«En outre les hôpitaux doivent aujourd'hui jouer un rôle prophylactique considérable en empêchant les malades contagieux de transmettre leur maladie aux sujets sains; c'est dans ces établissements que l'on réalise l'isolement collectif ou individuel des contagieux et que l'on applique les mesures d'antisepsie propres à préserver d'abord les personnes qui donnent leurs soins aux malades et à s'opposer ensuite à ce qu'elles deviennent des agents de transmission des maladies contagieuses hors milieu hospitalier». (Arnould. loc. cit).

Ἐφ' ὅσον ἡ ὀδυνηρὰ αὕτη κατάστασις παραμένει ἡ αὐτή, ἡμεῖς δὲ δι' ἡμιμέτρων προσπαθοῦμεν νὰ ἐπουλώσωμεν τὸ κακόν, χρῆζον ριζικῆς καὶ ἄρδην θεραπείας, πάσχομεν αὐταπάτην ἐπιζήμιον καὶ μηδόλως συντελοῦσαν εἰς παρότρυνσιν πρὸς θαρραλέαν ἐπιτέλειαν τοῦ καθήκοντος ἡμῶν.

Ἀν εἶναι ἀνάγκη μεγαλοπρεπῶν καὶ πολυδαπάνων οἰκοδομῶν πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν ὄρων τῆς ὑγιεινῆς, ὧν καὶ μόνον δεόμεθα ὅπως συνδράμωμεν τελεσφόρως τὴν πάσχουσαν ἀνθρωπότητα, ἐκτὸς ἐὰν παραδεχώμεθα ὅτι εἰς οὐδὲν συμβάλλονται οἱ ὄροι αὐτῆς καὶ ὅτι ἄσκοπα τὰ διδάγματα, ἀλλ' ἀπερίττων, μεμονωμένων ὅσον ἐνεστὶ κτιρίων, εὐρέων ὅμως καὶ ἐπιδεκτικῶν τελείου ἀερισμοῦ, ὡς τὰ γενικῶς σήμερον ἐν Εὐρώπῃ παρεδεδεγμένα περίπτερα (Pavillons).

«Pour restreindre autant que possible les obstacles à la ventilation générale et à l'ensoleillement de toutes les parties de l'hôpital, pour protéger contre les contaminations réciproques les diverses catégories de malades, l'adoption du système à pavillons isolés s'impose» (idem).

Τὰ περίπτερα ταῦτά εἰσιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μονώροφα ἐκ δύο αἰθουσῶν, ἐκάστη τῶν ὁποίων περιέχει 12-20, κατ' ἀνώτατον ὄρον, κλίνας, καταλλήλως τεταγμένας καὶ ἀπεχούσας τοσοῦτον ἀπ' ἀλλήλων, ὥστε νὰ

παρέχεται εἰς ἑκάστην τούτων ἐπιφάνεια 9—10 μ², τὸ δὲ ὕψος τῶν αἰθουσῶν τούτων φθάνει μέχρι 5¹/₂ μ. καὶ οὗτος ἕκαστος τῶν ἀρρώστων περιβάλλεται ὑπὸ ἀτμοσφαιρας 50 μ³ ὡς ἐγγιστα. Ὅτι ἄρα ἐπέσπασε τὴν μεγαλτέραν ἐπιμέλειαν καὶ προσοχὴν τῶν ἀρροδίων εἶναι ὁ ἀφθονος καὶ τέλειος ἀερισμὸς καὶ ἡ ἐντελής καθαριότης, ἐπιτυγχανόμενα τὸ μὲν διὰ τῆς κατασκευῆς τῶν τοίχων, ὀροφῆς καὶ δαπέδου λείων καὶ ἀνευ ρωγμῶν καὶ σχισμῶν αἰτίνες νὰ μεταβάλλωνται εἰς φωλεὰς μολυσματικὰς, τὸ δὲ διὰ καταλλήλων ἀνοιγμάτων ὑπὸ τε τεχνικὴν καὶ τοπικὴν ἐποψίν. Τοιοῦτον ἐν βραχυλογίᾳ τὸ οἰκοδομικὸν εἶδος τῶν σήμερον Νοσοκομείων, ἀφελές, ἀπλοῦν, ἀλλ' ὑγιεινόν, μὲ ἰδιαίτερα διαμερίσματα διὰ τὸ καθαρῶς ὑπηρεσιακὸν προσωπικὸν κλπ.

Γ

Τὸ ἡμέτερον Νοσοκομεῖον κυρίως ἀποτελεῖται ἐξ ἑνὸς γιγαντιαίου Π τοῦ ὁποίου τὰ σκέλη ἐπὶ 37 μ. μήκους ἑκάτερον περιέχουσιν εἰς δύο ἀντιμετώπους σειρὰς 34 τὸ ἐν, 36 δὲ τὸ δεύτερον κλίνας, ἡ δὲ κορυφή, ἑκατέρωθεν τῆς ὁποίας κεῖνται οἱ ἀπόπατοι τῶν 3 αἰθουσῶν, ἐπὶ 40 μ. μήκους περιλαμβάνει ὁμοίως 47 ἐν ὄλῳ τοιαύτας. Ὁ ἀριθμὸς οὗτος τῶν κλινῶν εἶναι ὁ κανονικὸς ἐν ὁμαλαῖς περιστάσεσιν· ἐν ὥρᾳ δὲ χειμῶνος, καὶ μάλιστα ἐν ἐπιδημίᾳ, αὐξάνει διὰ τῆς προσθήκης νέων κλινῶν, πολλάκις δὲ καὶ διὰ τῆς ἐπὶ τοῦ ἐδάφους κατακλίσεως ἀσθενῶν, πλὴν τῶν νοσοκόμων καὶ ὑπονοσοκόμων οἵτινες μόνιμον κοιτῶνα ἔχουσι τὰς αἰθούσας ταύτας, ἀφ' ὧν πολλάκις οἱ δυστυχεῖς, θύματα ἄκακα τοῦ καθήκοντος, ἀποκομίζουσι τὴν βλάβην τῆς ὑγείας αὐτῶν.

Ὅτι ὁμως τὰς ἐν λόγῳ αἰθούσας καθίστησιν ὅλως ἀκαταλλήλους πρὸς νοσηλείαν ἀρρώστων εἶναι τὰ σαθρὰ καὶ πλήρη χασμάτων, εἰς τὰ πλεῖστα διὰ λευκοσιδήρου ἐπικεκαλυμμένων, δάπεδα, αἱ θριπύρωτοι καὶ πλήρεις ρηγμάτων ὀροφαὶ καὶ οἱ ἐφθαρμένοι καὶ ἐπίχριστοι τοῖχοι, ἅτινα πάντα ὁμοῦ μὴ διευκολύνοντα τὸ μέσον τῆς τελείας αὐτῶν ἀπο-

καθάρσεως παρέχουσιν ἀσφαλές ἄσυλον εἰς σχηματισμὸν μολυσματικῶν ἐστιῶν, ἀφ' ὧν τοσοῦτον καταπολεμεῖται τὸ ἔργον τῆς φιλανθρωπίας.

Ἄνωθεν τῶν περιγραφεισῶν αἰθουσῶν εὔρηται ἡ παλαιὰ χειρουργικὴ κλινικὴ καὶ 6 ἐπὶ πληρωμῇ δωμάτια οὐδέποτε μένοντα κενά, ἔνεκα δὲ τοῦ εὐαριθμοῦ αὐτῶν ἔστιν ὅτε προκαταβολικῶς ἐνοικιαζόμενα.

Τετάρτη αἰθουσα ὑπερπεντηκοντούτις καὶ αὕτη εἶναι ἡ διὰ τοὺς φθισικούς. Αὕτη ἐπὶ μήκους καθαροῦ 36.50 μ. περιλαμβάνει εἰς δύο ὠσαύτως γραμμὰς 45 κλίνας καὶ διὰ τοῦτο ἀποτελεῖ τὴν πλέον πασῶν ὑστεροῦσαν ὡς πρὸς τὰς συνθήκας τῆς ὑγιεινῆς ἐν σχέσει μάλιστα πρὸς τὸν προορισμὸν αὐτῆς.

Τὸ δὲ τῶν ἀνδρῶν μολυσματικὸν τμήμα, ἔχον μῆκος ἐν ὄλῳ καθαρὸν 13.20 μ., πλάτος δὲ 6 καὶ ὕψος 2.50 μ. ἐγκλείει 20 κλίνας ὑπὸ τὴν χειρίστην οἰκοδομικὴν κατάστασιν ἣν δύναται νὰ παρουσιάσῃ ἴδρυμα καὶ μάλιστα προωρισμένον διὰ τοιαύτης φύσεως νοσήματα.

Τοιαῦτα ἐν σκιαγραφίᾳ τὰ μεγαλύτερα τμήματα τοῦ ἡμετέρου Νοσοκομείου, εἰς ἃ προσθετέον καὶ τὸ τῶν γυναικῶν, χειρουργικῶν καὶ παθολογικῶν, ἔχοντα ὁμοῦ ἐπὶ μήκους 40. πλάτους 7.70 καὶ ὕψους 3.70 μ. κλίνας τὸ μὲν πρῶτον 30 μετὰ προσθέτων 4—6 ἐκτάκτως, τὸ δὲ δεύτερον 25. Περὶ τῶν ἄλλων διαμερισμάτων δὲν ποιοῦμαι λόγον.

Ἄλλα τμήματα Νοσοκομειακὰ ἐν τῇ ὅλικῃ ἐπιφανείᾳ τῶν 30,493 μ² τοῦ Νοσοκομείου—45,370 μ² ἀνγκόντων τῷ Φρενοκομείῳ—εἶναι ἡ Χαριτωνίδειος αἰθουσα, τὸ διὰ τὰς γυναῖκας Ζαφειροπούλειον μολυσματικόν, ἡ νεόδμητος Χειρουργικὴ Κλινικὴ μετὰ τοῦ Μαυρογορδατείου ἐγχειρητηρίου, φέροντα τὴν ἐπωνυμίαν τῶν φιλανθρώπων δωρητῶν πρὸς αἰδίων αὐτῶν μνήμην ἐν τῇ εὐγνωμοσύνῃ τῆς ὁμογενοῦς κοινωνίας. Τὰ ἴδρυματα ταῦτα νέα, εὐτεκτα καὶ τὸ ἔθνος ἡμῶν τιμῶσιν ἐπὶ τῇ ἐπιδεικνυομένῃ τῶν τέκνων αὐτοῦ μερίμνῃ ὑπὲρ τῶν πασχόντων ὁμοφύλων καὶ τὸν πραγματικὸν αὐτῶν προορισμὸν ἀνταξίως καὶ ἐπωφελῶς θὰ δυνηθῶσι νὰ

επιτελέσωσιν ὡς ἀληθῆ θεραπευτήρια κατὰ πάντας τῆς ὑγιεινῆς τοὺς ὁ-
ρους ἀνεγνευμένα.

Ἐνῶ δὲ τοιαῦτα ἡ κατάστασις τῶν ἐν λειτουργίᾳ αἰθουσῶν τοῦ
Νοσοκομείου ἡμῶν, πλὴν τῆς Χαριτωνίδειου, καὶ τοσοῦτος ὁ συνωστι-
σμός τῶν ἐν αὐτοῖς νοσηλευομένων ὑπὸ τὰς ἀνθυγιεινότερας συνθήκας,
οὐχ ἦττον ἐν τῷ Νοσοκομείῳ ἡμῶν ἡ θνησιμότης δὲν παρουσιάζει ὄψιν
ἀπέλπιδα καὶ ἀπογορευτικὴν ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν ἐν παραπλησίοις
ιδρύμασι, μὴ μόνον ὑπερβαίνουσα τὸν γενικῶς παραδεδεγμένον μέσον
ὄρον θνησιμότητος, καὶ μάλιστα λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι πολλοὶ τῶν
ἀρρώστων ἐν κακῇ καταστάσει καὶ τελείᾳ ἐξαντλήσει σχεδὸν προσάγον-
ται εἰς τὸ ἡμέτερον Νοσοκομεῖον. Τοῦτο, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ ἐτόνισα, ἀπο-
δοτέον εἰς τὴν ἀγρυπνίαν καὶ λεπτομερῆ ἐποπτείαν τῆς Διευθύνσεως, εἰς
τὴν εὐορκίαν τῶν ἰατρῶν συνδρομὴν καὶ τὴν ἀδιάλειπτον καὶ ἀπταιστον
τῶν νοσοκόμων καὶ τοῦ λοιποῦ κατωτέρου προσωπικοῦ ἐπιτέλεσιν τοῦ
καθήκοντος.

Δὲν πρέπει ὅμως τούτου ἕνεκα νὰ ἐπαναπαυώμεθα ἐπὶ τῇ ἐκτελέσει
δῆθεν τοῦ καθήκοντος ἡμῶν, ἐφ' ὅσον δὲν καταρθοῦμεν νὰ ἄρωμεν ἐκ
τοῦ μέσου τὰ κυρίως παραγωγὰ τῆς καταστάσεως ταύτης αἷτια καὶ νὰ
καταστείλωμεν τὴν θνησιμότητα εἰς τὸ ἐλάχιστον αὐτῆς σημεῖον, ἔχον-
τες συναντιλήπτους τοὺς γενναίους ἡμῶν δωρητὰς καὶ τὸν ὄβολόν τοῦ
ἔθνους, ὅπερ πρόθυμον πάντοτε προσήνεγκεν αὐτὸν ἐκ τοῦ ἰδίου ὑστε-
ρήματος ὑπὲρ τῶν πραγματικῶν ἐθνικῶν ἀναγκῶν καὶ τῆς βοηθείας τοῦ
πλησίου· τοσοῦτα δ' ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ ἀληθῶς περιδοξα καὶ ἐπίζηλα
μνημεῖα τῆς ἀνθρωπίας αὐτοῦ συντελεσθέντα μέχρι τοῦδε ἐν τῷ ἐκ-
τός τῶν τεχνῶν ἐκείνῳ χώρῳ, ὥστε δίκαιον νὰ ἐπισπᾶται τὸν ἔλαινον
καὶ τὸν θαυμασμόν τῶν συνοίκων καὶ περιοίκων ἡμῶν.

Ἐνεκα τῶν λόγων τούτων πρὸ πολλοῦ ἀνεγνωρίσθη ἡ ἐπιτακτικὴ
ἀνάγκη τῆς βαθμιαίας ἀνακαινίσεως τῶν αἰθουσῶν διὰ τῆς οἰκοδομῆς
νέων ἐν αἷς νὰ μεταφέρωνται βαθμῶδ' οἱ ἀρρωστοί, ὅπως οὕτω καταστή-

δυνατὴ ἡ κατεδάφισις τῶν παλαιῶν κτιρίων καὶ ἡ ἀνοικοδόμησις νέων
οὐχὶ μεγαλοπρεπῶν ἀλλ' ἀπερίττων καὶ ἀφελῶν οἰκοδομῶν, τὰς πραγ-
ματικὰς μόνον ἐλλείψεις τῶν Καταστημάτων ἡμῶν ὑπὸ ἐποψίαν ὑγιεινῆς
καὶ εὐρυχωρίας πληρουσῶν.

Καὶ πρῶτον ἀπεφασίσθη ἡ ἀνέγερσις τῆς **Χειρουργικῆς Κλινικῆς**,
ἥτις ὅμως ἡμιτελῆς μείνασα καθίστησιν ἀδύνατον τὴν ἐκ τῶν παλαιῶν
αἰθουσῶν εἰς αὐτὴν μεταφορὰν πάντων τῶν χειρουργικῶν
ἀρρώστων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, οὕτω δὲ κενωθέντος μέ-
ρους τοῦ Νοσοκομείου ἀποβῆ δυνατὴ ἡ ἐπὶ τὰ βελτίω διοργάνωσις τῶν
λοιπῶν τμημάτων. Ἐὰν δὲ τὸ πρᾶγμα παραμείνῃ διαρκὲς ὑπὸ τὴν νῦν
μορφὴν τοῦ ἡμιτελοῦς, φρονῶ ὅτι ἀδίκως ἐδαπανήθη τόσον χρῆμα, διότι
οὔτε ἡ βαθμιαία ἀνακαινίσις τοῦ Νοσοκομείου ἐμπεδοῦται, οὔτε δὲ καὶ χει-
ρουργικὸν τμημα ἐντελὲς ἔχομεν ὑπὲρ οὗ μολαταῦτα ἐδαπανήθησαν λιρῶν
χιλιάδες ἐπτά.

Ἐπεὶ γὰρ οὐχ ἦττον καὶ ἀνυπέρθετος εἶναι, ἐπαναλαμβάνω, ὁ
χωρισμὸς τῶν φθισικῶν ἀπὸ τῶν ἄλλων ἀρρώστων τοῦ Νοσο-
κομείου διὰ τῆς ἰδρύσεως ἢ διοργανώσεως **εἰδικοῦ** δι' αὐτοὺς **τμημα-
τος**, ὡς ἐν ἐκτάσει κατέδειξα ἐν τῇ ἐσχάτως ὑποβληθείσῃ Ἑμῖν εἰδικῇ με-
λέτῃ μου, καὶ διότι ὁ ἀριθμὸς τῶν τοιούτων ἀρρώστων τῶν ἐν τῷ Νοσο-
κομείῳ προσερχομένων ὄλονεν αὐξάνει, ὁ χώρος δὲ ἐν ᾧ νοσηλεύονται
εἶναι ἀκατάλληλος, καὶ διότι οὗτοι καθίστανται ἐπικίνδυνοι τοῖς λοιποῖς
ἀρρώστοις, οὐδεμίαν δ' ὠφέλειαν πραγματικὴν αὐτοῖ ἐκ τῆς ἐν τῷ Νοσο-
κομείῳ νοσηλείας αὐτῶν ἀποκομίζουσι.

Δὲν μακρηγορῶ ἐνταῦθα ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ὅπερ διὰ μακρῶν
ἐν τῇ οἰκείᾳ αὐτοῦ θέσει ἀνέπτυξα· τοῦτο μόνον θέλω νὰ προσθέσω, ὅ-
περ φαίνεται μὴ κατανοηθὲν ὀρθῶς, ὅτι δηλ. εἰς τὸ Νοσοκομεῖον ἡμῶν
καὶ νῦν ἀρκετοὶ προσέρχονται φθισικοί, ὅτι ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ὁσμημέραι
αὐξάνει—διότι ἐνῶ κατὰ τὸ 1901 ἡμερησίως ἦτο κατὰ μέσον ὄρον 50
κατὰ τὸ τρέχον ἔτος εἶναι πλέον τῶν 60—καὶ ὅτι μοιραίως τείνει οὗτος

δ-
οὔ-
τι-
ις,
μν-
οις
ον
ων
ν-
ο-
ίς
ον
οὔ-
ει
ἐκ
νδ
ν-
οὔ-
ε-
οὔ-
α
κ-
ον
ἡ
ς
ἡ

εἰς προἰούσαν αὐξήσιν χωρὶς νὰ δυνάμεθα νὰ τοὺς ἀποκλείσωμεν καὶ χωρὶς οὗτοι νὰ εὐρίσκωσιν εἰσαγόμενοι ἐν τῷ Νοσοκομείῳ ἐλπίδα ἰάσεως ἢ βελτιώσεως ὑπὸ τὰς νῦν συνθήκας, μόνον δὲ ἐπικίνδυνοι τοῖς λοιποῖς ἀρρώστοις καθιστάμενοι, διότι ἐλλείψει χώρου τοποθετοῦνται ἐν ταῖς κοιναῖς αἰθούσαις. Τί ἄρα πρέπει νὰ πράξωμεν ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει; Δυσὸν θάτερον: ἢ δὲν πρέπει νὰ δεχώμεθα φθισικοὺς ἐν τῷ Νοσοκομείῳ πρὸς νοσηλείαν καὶ ν' ἀποπέμπωμεν αὐτοὺς ἀμειλίκτως, τοῦθ' ὅπερ ἀδύνατον ὑπὸ τε ἐθνικὴν καὶ φιλόανθρωπον ἔποψιν, ἢ, ἐὰν δεχώμεθα, πρέπει νὰ ἰδρῦσωμεν καὶ διοργανώσωμεν **νέον εἰδικὸν τμήμα** πρὸς ἐπιφελῆ νοσηλείαν τῶν τοιούτων.

Ἐπειδὴ δὲ ἐκ τῆς γενομένης μέχρι τοῦδε δοκιμῆς διὰ τῆς προσθήκης καὶ **τμημάτων ἐπὶ πληρωμῇ**, παρετηρήθη ὅτι ὄχι μόνον ἐπαισθητὰ ἀνακούφισις εἰς τὸ ταμεῖον ἐπῆλθε, τοῦθ' ὅπερ καὶ ἐν τῷ ἐνταῦθα ἕνεκα τυπογραφικῶν σφαλμάτων ἀναδημοσιευομένῳ πίνακι Α'. τῆς προηγουμένης μελέτης μου καταφαίνεται, ἀλλὰ καὶ κοινωνικὴ ἀνάγκη μεγίστη θεραπεύεται, διότι πολλοὶ σχετικῶς μὲν εὐποροὶ, στεροῦμενοι δὲ τῆς κατ' οἶκον νοσηλείας προσφεύγουσιν εἰς τὸ καθ' ἡμᾶς Νοσοκομεῖον, διὰ τοῦτο καὶ ἐν τῇ οἰκοδομίῳ τῆς Χειρουργικῆς Κλινικῆς ἀπεφασίσθη ἢ ἐκ παραλλήλου ἰδρύσιν καὶ τμήματος ἐπὶ πληρωμῇ, ὅπερ τὸ συντελεσθένον ἦδη—προωρισμένον κατ' ἀνάγκην ἐλλείψει τοῦ ὑπολειπομένου τῆς ὅλης χειρουργικῆς κλινικῆς νὰ χρησιμοποιηθῇ διὰ τοὺς δωρεάν. Καὶ ἐγὼ δὲ ἐν τῇ σχετικῇ μελέτῃ μου, διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἀκριβῶς, συνιστῶ τὴν ἰδρύσιν καὶ τμήματος ἐπὶ πληρωμῇ μετρία ἐν σχέσει πρὸς τὰς οικονομικὰς δυνάμεις τῆς ἡμετέρας κοινωνίας, ὅπερ κατὰ τὴν πεποίθησίν μου θέλει ἀποφέρει ἰκανὸν εἰσόδημα, ὡς ἐν τῷ πίνακι Γ'. τῆς εἰρημένης μελέτης φαίνεται.

Τὰς σχετικὰς δὲ ἐνίων πρὸς τὰ ἄνω εἰρημένα ἐνστάσεις περὶ τῆς μὴ προσελεύσεως διῆθεν φθισικῶν ἐπὶ πληρωμῇ καὶ τὰς περὶ αὐξήσεως μόνης τῶν δαπανῶν τοῦ οἰκείου τμήματος τοῦ Νοσοκομείου αὐτὴ ἢ πείρα

τῆς καθημερινῆς καὶ ὁσημέραι πολλαπλασιαζομένης προσελεύσεως τοιούτων ἀσθενῶν, τοὺς πλείστους τῶν ὁποίων δι' ἐλλείψιν καταλλήλου τμήματος δὲν δυνάμεθα νὰ δεχθῶμεν, ἀποδεικνύει αὐτὸ **χρηματισμὰ**.

Πρὸς δὲ τοῖς ἄλλοις ἅτινα διὰ τῶν συνδυασμῶν τούτων ἐπιτυχῶς γομεν ὑπὲρ τῆς ἀναδείξεως τοῦ Νοσοκομείου ἡμῶν εἶναι καὶ τὸ μέσον τοῦ νὰ δυνηθῶμεν νὰ ὑποδοθῶμεν τὴν βαθμιαίαν ἀνακαινίσιν αὐτοῦ. Διότι τὸ διατιθέμενον χρῆμα, ἀποφῆρον τακτικόν τι εἰσόδημα, μικρὸν ἢ μέγα, θὰ ἐπιτρέπη εἰς ἡμᾶς νὰ διαθέτωμεν μέρος ἢ καὶ ὅλον αὐτὸ τὸ ἀποθεματικὸν κεφάλαιον ὑπὲρ τῆς ἀνορθώσεως τῶν κακῶς κειμένων καὶ τῆς παγτελοῦς τῶν Ἐθνικῶν ἡμῶν Καταστημάτων ἀνακαινίσεως χωρὶς ποσῶς νὰ παραβλάψωμεν τὴν οἰκονομικὴν αὐτῶν κατάστασιν.

Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως. Ἐπιληφθῶμεν ἤδη τῆς μελέτης ἑτέρου τμήματος τοῦ Νοσοκομείου, τοῦ τῶν **μολυσματικῶν νόσσημάτων**. Ἐκ τῆς ἐξετάσεως ταύτης πάντες μετ' ὀδύνης θὰ συναισθανθῶμεν πόσον ἐπιβάλλουσα εἶναι ἢ κατεδάφισις τοῦ νῦν ὑπάρχοντος ἑλεεινοῦ καὶ ἀξιοθρηνήτου παραλήγματος καὶ ἢ ἀνέγερσις νέου οἰκοδομήματος, ἐν ᾧ νὰ νοσηλεύωνται μετὰ πιθανότητος θεραπείας καὶ ἄνευ κινδύνου **μολύσεως** τῶν **λοιπῶν** οἱ ὑπὸ τοιούτου νοσήματος προσβληθέντες. Τὸ παράπηγμα τοῦτο ὄχι μόνον παλαιὸν καὶ σεσαθρωμένον εἶναι, οἰκτρὸν τὴν θέαν καὶ οἰκτρότερον τὴν πραγματικὴν αὐτοῦ ἀξίαν, ἐν ᾧ οὐδεὶς ἴσως ποτὲ τῶν Ἐφόρων, καὶ δικαίως, ἐτόλμησε νὰ εἰσέλθῃ ἵνα ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως κατανοήσῃ τὸ μέγεθος τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ καὶ κατὰ χώρον ἀνεπαρκῆς εἶναι καὶ κατὰ διαίρεσιν ἀνεπαρκέστερον καθίσταται ἐπὶ τῇ προσελεύσει ἰδίᾳ ἀσθενῶν ἐκ διαφόρων μολυσματικῶν νόσσητων προσβεβλημένων.

Ἐνθυμοῦμαι πρόσφατον ἐποχὴν, ὅποτε 6 ἢ 7 πάσχοντες ἐξ ἐρυσιπέλατος ἐνοσηλεύοντο ἐν τῷ **νάρθῳ** καὶ τῆς Ἐκκλησίας μετατρα-

πέντι εἰς προσωρινὸν μολυσματικὸν τμήμα, νεανίας ἐκ διψήθειδος εἰς ἐν δωμάτιον τῆς Χαριτανιδείου, εὐλογίω ντες δὲ καὶ ὄστρακιῶ ντες ἀναμιξ ἐν τῷ μολυσματικῷ.

Εὐτυχῶς κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος δὲν εἶχομεν ἄλλα μολυσματικὰ νοσήματα ἐκτὸς τῆς ἐπιδημίας τῆς ὄστρακιᾶς ἐν τῷ Ὁρφανοτροφείῳ καὶ οὕτω κατὰ τὸν χειμῶνα δὲν ἐγένετο λίαν ἐπαισθητὴ ἡ ἐλλειψις τοιοῦτου τινὸς τμήματος.

Ἐνῷ δὲ ἀπεφασίσθη ἡ ἀνέγερσις ἐκ παραλλήλου πρὸς τὸ Ζαφειροπούλειον μολυσματικὸν διὰ τὰς γυναῖκας καὶ τμήματος μολυσματικοῦ διὰ τοὺς ἄνδρας περιέχοντος τὸν διπλάσιον ἀριθμὸν κλινῶν, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν πρακτικῶν τοῦ παρελθόντος ἔτους, ἐν οἷς ἀναφέρεται ὅτι: κατὰ μὲν τὴν συνεδρίαν τῆς 20 ἀπριλίου 1901 «ὁ κ. Σιώτης προτείνει ὅπως καταστρωθῆ καὶ τὸ σχέδιον τοῦ τμήματος τῶν ἀνδρῶν, ἵνα ὁμοῦ ἐκτεθῶσιν εἰς μειοδοσίαν», κατὰ δὲ τῆς 18 Μαΐου ὅτι: «ὁ κ. Καζανόβας ὑποβάλλει τὰ σχέδια τοῦ ἐτέρου μολυσματικοῦ τμήματος τοῦ προωρισμένου διὰ τοὺς ἄνδρας, ἀλλὰ τὸ ζήτημα τοῦτο ὡς μὴ ἐπεῖγον ἀνεβλήθη ἐπὶ ἓνα μῆνα καὶ εἰς τὴν συνεδρίαν τῆς 1ης Ἰουνίου 1901 «προτάσει τοῦ κ. Καζανόβα ὀρίζεται δίμηνος προθεσμία διὰ τὴν ἐναρξιν τῶν ἐργασιῶν τοῦ μολυσματικοῦ τμήματος τῶν ἀνδρῶν» κτλ., ὅμως παρὰ πάντα ταῦτα καὶ μεθ' ὅλον τὸ ἐπεῖγον τοῦ πράγματος ἡ κατάστασις παραμένει ἡ αὐτή, ἡ δὲ ὀριστικὴ ἀπόφασις παρεπέμφθη σιωπηρῶς εἰς τὰς ἐλληνικὰς καλένδρας, ἐν τῷ μεταξὺ δέ, χωρὶς οὔτε κἀν νὰ τὸ ἐννοήσωμεν, προέβημεν εἰς τὴν ἀνέγερσιν αἰθούσης διὰ τοὺς ἐργαζομένους φρενοβλαθεῖς καὶ Νεκροτασίου. Τίνος ἡ ἀνάγκη ἦτο μᾶλλον ἐπείγουσα ἀφίνα νὰ κρίνη μόνος ὁ ἀμερολήπτως μελετῶν τὰ πράγματα.

Καὶ τὰ μολυσματικὰ ταῦτα τμήματα τὸ τε Ζαφειροπούλειον διὰ γυναῖκας καὶ τὸ ἐν σχεδίῳ μόνον περιωθὲν διὰ τοὺς ἄνδρας, περιέχουσιν ὡσαύτως δωμάτια τινὰ ἐπὶ πληρωμῇ, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν αὐτῶν οἰκονομολογικῶν σύνδυνασμιῶν οὗς καὶ ἐν τοῖς ἄνω ἐξέθηκα. Εἶναι δὲ πολὺ πιθα-

νὸν ὅτι σὺν τῷ χρόνῳ, καὶ μάλιστα ἐν περιπτώσει ἐπιδημίας, τὰ δωμάτια ταῦτα δὲν θὰ μὲνωσι κενὰ τοσοῦτῳ μᾶλλον, καθ' ὅσον εἰς οὐδὲν σχεδὸν χριστιανικὸν Νοσοκομεῖον ἐν Κωνσταντινουπόλει εἰδικὸν τμήμα τοιοῦτων νοσημάτων ὑπάρχει, οὐδὲ καὶ ὑπάρχοντος γίνονται δεκτοὶ ἄλλοθενεῖς ἐκ μολυσματικῶν νοσημάτων πάσχοντες. Πόσον δὲ δύσκολος εἶναι, τό γε νῦν, ἡ θέσις τῶν ἐκ τοιοῦτων νοσημάτων πασχόντων καὶ μὴ ἐχόντων οἰκογένειαν πᾶς γνωρίζων τὰ πράγματα εὐκόλως δύναται νὰ ἐννοήσῃ.

Τὸ μολυσματικὸν ὅμως τμήμα ἵνα καταστῆ πλήρες ἔχει ἀνάγκην καὶ παραρτήματος **Ἐπιτηρητικοῦ**, ἐν ᾧ νὰ κρατῶνται οἱ ὑποπτοὶ ἄρρωστοὶ μέχρι οὗ καταφανῆς γένηται ἡ διάγνωσις τῆς νόσου αὐτῶν. Τὸ παράρτημα τοῦτο, κατὰ τὸ σύστημα τῶν πέρυσιν ἐξ ἀφορμῆς τῆς Πανώλους ἀνεγερθέντων ἐπιτηρητικῶν παραπηγμάτων, θὰ περισώσῃ τοὺς ἐν τῷ Νοσοκομείῳ νοσηλευομένους ἀπὸ πολλῶν κινδύνων. Τούτου δ' ἀκριβῶς ἢ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐλλειψις ἐπίνεγκε τὸν ἀποκλεισμὸν τοῦ Νοσοκομείου καὶ τὰ τούτῳ παρεπόμενα.

Περὶ τὸν νομίζω νὰ ἐπεκτείνω τὸν λόγον πλείοτερον ἵν' ἀποδείξω πόσον ἐπείγουσα καὶ ἐπιτακτικὴ εἶναι ἡ ἀνάγκη τῆς διοργανώσεως τοιοῦτου τμήματος ἐν τῷ Νοσοκομείῳ καὶ ὁποίας δικαίως μομφῆς ἀξιοὶ καθιστάμεθα ἐπὶ πλεόν ἀμελοῦντες τοῦ νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ταχεῖαν ἴδρυσιν καὶ διοργάνωσιν αὐτοῦ, διὰ τῆς ὁποίας σύναμα ἤθελεν ἀρθῆ ἐκ τοῦ μέσου καὶ τὸ νῦν ὑπάρχον, ὅπερ πράγματι δὲν περιάλπει ἔπαινον εἰς τὸ ἔθνος ἡμῶν καὶ κατ' ἐξοχὴν εἰς τοὺς τεταγμένους ἐπὶ τῆς διοικήσεως τῶν Ε. Φ. Καταστημάτων.

Ἐτέρα ἐλλειψις, τῆς ὁποίας ὡσαύτως τὴν ταχεῖαν διόρθωσιν ζητοῦσιν οἱ παθολόγοι ἰατροὶ τοῦ Νοσοκομείου ἐν τῷ εἰρημένῳ αὐτῶν ὑπομνήματι, καὶ περὶ τῆς ὁποίας πολλάκις ὑψώθη φωνὴ ἐν τῇ ἐφορείᾳ, εἶναι καὶ ἡ ἀθλία αὐτόχρονα κατάστασις τοῦ **Φαρμακείου** ἐν τῷ ὁποίῳ εἶναι ἀληθῶς ἀκατόληπτον πῶς δὲν γίνεται σύγχυσις τις τῶν ἐν αὐτῷ

φύρδην μίγδην ἐν μικρῷ χώρῳ τοποθετουμένων φαρμάκων, φοβερὰς δυναμένη νὰ ἔχη συνεπείας. Καὶ τούτου δὲ ἡ ἀνίδρουσις ἀπεφασίσθη, καὶ σχέδια ἐπὶ τῷ τῷ κατεστρώθησαν, ἀλλὰ καὶ ταῦτα ἔμειναν εἰς τὰς χαρτοθήκας, προορισμένα νὰ κοιμηθῶσι τὸν νήδυμον μεταξὺ τόσων ἄλλων ὠφελίμων καὶ σωφρόνων ἀποφάσεων, αἵτινες κενὸν γράμμα μέχρι τοῦδε ἔμειναν.

Ἐν τῷ ἄνω εἰρημένῳ σχεδίῳ ἐλαμβάνετο λίαν ὀρθῶς πρόνοια καὶ περὶ ἄλλης ἑκείνων ὡσαύτως ἐπιβαλλούσης ἀνάγκης τῆς τοῦ **Κλινικοῦ Ἐργαστηρίου**, τοῦ ὁποίου ἡ ἔλλειψις ὑπὸ τὴν σημερινὴν τῆς ἐπιστήμης προόδον ἐν Νοσοκομίῳ ὡς τὸ ἡμέτερον ἀποτελεῖ ἀναχρονισμόν. Διότι ὄντος ἐπὶ τοσοῦτον πολὺπλοκον τύπον παρίστανται διάφορα ἰατρικὰ ζητήματα, ὥστε συχνότατα ν' ἀποβαίη δυσκολωτάτη ἡ διάγνωσις νοσήματι τινος ἀνευ τῆς βοήθειας τοῦ μικροσκοπίου, εἴτε διὰ τὰς μικροβιολογικὰς ἐξετάσεις εἴτε διὰ τὴν εξέτασιν τοῦ αἵματος, τῶν ὀργανικῶν ὀρῶν καὶ ἄλλων. Τοῦτ' αὐτὸ συμβαίνει καὶ διὰ τὴν χημικὴν ἀνάλυσιν τῶν οὐρῶν καὶ ἄλλων ὑγρῶν ἢ ἐκκριμάτων τοῦ ὀργανισμοῦ.

Καὶ ὅμως τὸ Νοσοκομεῖον ἡμῶν στερεῖται τῆς πολυτίμου ταύτης βοήθειας προεμπίστῃ πάντοτε βλάβῃ τῶν ἐν αὐτῷ ἀρρώστων, ἀναγκάζονται δὲ οἱ ἰατροὶ τοῦ Νοσοκομείου νὰ διορθῶνται τὸ καὶ ὄν κατὰ τὸ ἐνόν, εἴτε οἱ ἴδιοι ἐκτελοῦντες ἐν τῷ μέτρῳ τῶν σχετικῶν αὐτῶν μέσων τὰς μικροσκοπικὰς μελέτας, εἴτε ἐξαιτούμενοι τὴν συνδρομὴν ἀξιοτίμων συναδέλφων ἐκτὸς τοῦ Νοσοκομείου.

Ἐνταῦθα ὀφείλω νὰ μνημονεύσω τοῦ ἀξιοτίμου χημικοῦ τῆς ἡμετέρας πόλεως Π. Ἀπέρη, ὅστις μετὰ ζήλου καὶ προθυμίας ἐκάστοτε παρέσχε τὴν πολυτίμον αὐτοῦ συνδρομὴν αἰτηθεῖσαν διὰ τὰς χημικὰς ἀναλύσεις.

Τοῦτο εἶναι ἀνάγκη μόνον εἰς ἐκτάκτους περιστάσεις δύναται νὰ συμβαίη· διὰ μεθὰ δὲ καθημερινῆς τακτικῆς καὶ συστηματικῆς ἐργασίας ἐν ἔργῳ τῆς ὑπὸ εἰδικοῦ ἐπιστήμονος διευθυνομένῳ, ὅστις μονο-

μερῶς καὶ εἰδικῶς εἰς τοῦτο ἐργαζόμενος νὰ ἦναι ἀληθῶς chef de Laboratoire des Cliniques τοῦ Νοσοκομείου ἡμῶν. Ὄφειλω ἄρα γε καὶ ἐνταῦθα διὰ πλειόνων νὰ καταδείξω τὴν ἀπόλυτον ἀνάγκην τοιοῦτου ἐργαστηρίου συστηματικῶς διοργανωμένου, ὅτε σήμερον πᾶς ἀνεπτυγμένος ἄνθρωπος γινώσκει τὴν πολυτίμον συμβολὴν τοῦ μικροσκοπίου καὶ τῶν χημικῶν ἀναλύσεων ἐν τῇ τῶν διαφόρων νοσημάτων καὶ παθολογικῶν ἀλλοιώσεων διαγνώσει ἀνευ τῆς ὁποίας ἀδύνατος ἀποβαίνει ἢ τε πρόγνωσις τῆς νόσου καὶ ἢ ἐφαρμογὴ τῆς ἐνδεικνυομένης θεραπείας;

Ἐκτὸς τῶν ἀπολύτων τούτων καὶ ἐπειγουσῶν ἀναγκῶν τοῦ Ἐθν. Νοσοκομείου ὑπάρχουσι καὶ ἕτεραί τινες, αἵτινες, ἐνῶ δύνανται εὐχερῶς καὶ ἀνευ μεγάλης δαπάνης νὰ θεραπευθῶσι, μένουσιν ὡς ἔχουσι καὶ καθιστᾶσι τὸ μόνον ἔθνικόν ἡμῶν Νοσοκομεῖον παντάπασιν ἐλλειπτικόν ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην εἰς ὠρισμένον κύκλον τοῦ ὁμοδόξου πληθυσμοῦ. Ἐννοῶ τὸν ἀποκλεισμόν ἐκ τοῦ Νοσοκομείου τῶν ἐπιτόκων γυναικῶν καὶ τῶν μικρῶν παιδιῶν, τούτέστι τὴν ἔλλειψιν **Μαιευτηρίου** καὶ **τμήματος διὰ τὰ παιδιά**. Ὅτε π.χ. ὀρθόδοξος γυνὴ ἐπίτοκος οὔσα στερεῖται ἐξ ἐνὸς ἢ ἄλλου λόγου τῶν μέσων νὰ διέλθῃ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ τοκετοῦ, καθ' ἃς ἔχει ἀνάγκη περιθάλψεως, ἐν ἰδίᾳ οἰκίᾳ, εἶναι καταδικασμένη ἢ νὰ καταφύγῃ εἰς τὴν συνδρομὴν μαιῶν ἢ μᾶλλον μεγαιρῶν τινων αἵτινες ἐκμεταλλεύονται αὐτὴν ὀλεθρίως καὶ ὅπου τὸν ἔσχατον τῆς ἠθικῆς ἀπωλείας κίνδυνον διατρέχει, ἢ ἐν ἐσχάτῃ ἐνδεῖᾳ νὰ προσφύγῃ, οὐχὶ ἀζημίως, εἰς τὸ μαιευτήριον τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς. Ἄλλως ὑπόκειται ἐλλείψει τῆς δεούσης βοήθειας καὶ περιθάλψεως νὰ πάθῃ σοβαρῶς τὴν ὑγίαν ἢ νὰ διατρέξῃ τὸν κίνδυνον ἀπωλείας τῆς ὑπάρξεως ἢ τοῦ τέκνου ἢ αὐτῆς τῆς ἰδίας, τοῦ ὁποίου πρόσφατον λυπηρὸν παράδειγμα ἔχομεν.

Αἱ αὐταὶ ὡς ἔγγιστα σκέψεις δύναται νὰ ἐπαναληφθῶσι καὶ ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ τμήμα τῶν παιδιῶν ἅτινα σήμερον ὡς καὶ τὰς ἐπιτόκους γυναῖκας ἀσπλάγχχνως διώκομεν ἐκ τοῦ Νοσοκομείου, μὴ ὑπαρχόντων

τοιούτων τμημάτων ἐν αὐτῷ. Ὅποση δὲ ἡ ἀνάγκη καὶ τοῦ τμήματος τούτου μαρτυρεῖ ἡ ἐπιτυχία ὑπὸ τῆς ὁποίας ἐστεφάνησαν τὰ εἰδικὰ διὰ τοὺς παῖδας Νοσοκομεῖα Χαμηδιὲ καὶ St. Georges. Τὸ δεύτερον τοῦτο, καίτοι ἰδιωτικὴ ὅλως ἐπιχείρησις, τοσοῦτον προώδευσεν, ὥστε καὶ ἀνέως νὰ συντηρῆται καὶ πελατεῖαν νὰ προσελκύνῃ ἀρκετὴν, μάλιστα ἐκ τοῦ ὁμογενοῦς πληθυσμοῦ, οὐχὶ βεβαίως πρὸς ἀνύψωσιν τοῦ ἐθνικοῦ ἡμῶν γοήτρου, ἐπὶ πλέον δὲ καὶ παράρτημα ἐν ἐξοχικῇ θέσει νὰ ἰδρῦσῃ.

Τοιοῦτον εἶναι τὸ πρόγραμμα τὸ ὁποῖον κατ' ἐμὲ κριτὴν πρέπει νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψει ἐν τῇ διαρρυθμίσει τῶν ἀφορώντων εἰς τὸ Ἐθνικὸν ἡμῶν Νοσοκομεῖον, ἀρχόμενοι ἀπὸ τῶν μᾶλλον ἐπειγόντων καὶ ἀρτίως διορθοῦντες ἐκάστην ἑλλειψιν μέχρις οὗ καταστῆ δυνατὴ ἡ ἀνακαίνισις αὐτοῦ διὰ τῆς βαθμιαίας ἀντικαταστάσεως ὄλων τῶν παλαιῶν οἰκοδομιῶν διὰ νέων. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου θὰ ἀποθῆ ἐφικτὸς ὁ χωρισμὸς τῶν ἀρρώστων κατὰ τὸ εἶδος τῆς νόσου καὶ κατὰ τὸν βαθμὸν αὐτῆς. Οὕτω δὲ οἱ προσερχόμενοι ἐν τῷ Νοσοκομείῳ θέλουσιν εὐρίσκειν πραγματικὴν ὠφέλειαν καὶ ταχεῖαν ἀνακούφισιν τῶν δεινῶν αὐτῶν. Διὰ τοῦ συστήματος τούτου θὰ διαιτῶνται ἐν ἄλλαις μὲν αἰθούσαις οἱ τυφικοί, ὡς ἐπαυλιμμένως ὁ σεβαστὸς προκάτοχός μου ἐξ. Ζωηρὸς πασᾶς ἐντόνως ἀπῆται, ἐν ἄλλαις δὲ οἱ ἐξ ἀπλῆς γρίπης ἢ γαστρικοῦ κατάρρου, καὶ ἐν ἄλλαις ἄλλοι κατὰ τὸ εἶδος τῶν νοσημάτων, χωρὶς νὰ κινδυνεύῃ ὁ ἀρρώστος νὰ παραμένῃ ἐν τῷ Νοσοκομείῳ ἐπὶ ἐβδομάδας ἢ καὶ μῆνας ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην μεταπίπτων νόσον τῶν ὁποίων τὰ σπέρματα ἐν ἀφθονίᾳ εὐρίσκονται ἐν ταῖς νῦν αἰθούσαις. Θὰ εἶναι δ' ὠσαύτως δυνατὸν νὰ χωρίζωνται οἱ ἐν ἀναρρώσει εὐρισκόμενοι εἰς ἐπὶ τούτῳ αἰθούσας καὶ ἑαυτοὺς σφάζοντες ἐξ ἐνδεχομένης προσβολῆς ὑπὸ νέου νοσήματος καὶ εἰς τοὺς βαρύτερον πάσχοντας μὴ ὄντες ὄχληροὶ ὡς ἐκ τῆς ζωηρότητος καὶ χαρᾶς ἦν ὀρμεμφύτως ἐπὶ τῇ ἀναρρώσει αἰσθάνονται καὶ ἥτις καθίστησιν αὐτοὺς εὐκίνητοτέρους καὶ θορυβωδεστέρους,

τοῦθ' ὅπερ ὅμως καὶ σκληρὸν εἶναι διὰ τοὺς βαρύτερον πάσχοντας καὶ ἐπιβαρυντικὸν τῆς καταστάσεως αὐτῶν, πολλακίς δὲ καὶ τὴν ἀποτελεσματικὴν αὐτῶν θεραπείαν διακυβεύει.

Ε

Τὰ ἀνωτέρω πάντα ἀφορῶσιν εἰς πραγματικὰς ἑλλείψεις ὧν ἡ ταχεῖα διόρθωσις ἐπιβάλλεται, ὥστε τὸ Νοσοκομεῖον νὰ ἀνταποκριθῆ πρὸς τὸν ἀληθῆ αὐτοῦ προορισμὸν. Προβάλλονται ὅμως καὶ ἄλλα σχέδια, ἢ μᾶλλον ἄλλοι συνδυασμοί, δι' ὧν ἀξιοῦται οὐχὶ ἡ ἡμέσως διόρθωσις τῶν κακῶς κειμένων, ἀλλ' ἡ ἔμμεσος τοιαύτη διὰ τῆς αὐξήσεως τῶν προσόδων τῶν Καταστημάτων. Τὰ σχέδια ταῦτα, τὰ ὑπὸ τοῦ ἀξιοτίμου κ. Ἀποστολίδου, εἰδικοῦ ἱατροῦ διὰ τὰς νευρικὰς καὶ φρενικὰς νόσους τοῦ Ἐθνικοῦ Νοσοκομείου, προτεινόμενα καὶ ὑποστηριζόμενα, οὐδεμίαν ἐπαγγέλλονται ἀνακούφισιν τῶν ἀτυχῶν τοῦ Νοσοκομείου καὶ τοῦ Φρενοκομείου πελατῶν, ἢ αὐξήσιν. τοῦλάχιστον διὰ τῆς ἀμέσου αὐτῶν ἐφαρμογῆς, τῆς εἰς τοὺς πτωχοὺς ὀφειλομένης βοηθείας, ἀλλ' ἀπλῶς τὸν ἀβέβαιον πολλαπλασιασμὸν τῶν προσόδων καὶ συνεπῶς τὸν βαθμιαῖον πλουτισμὸν τοῦ ταμείου, ὅπως τότε δυναθῆ νὰ ἐπέλθῃ τοῦτο ἀρωγὸν εἰς μεγαλύτερον πλῆθος δυστυχῶν. Ἀνάγονται ἄρα εἰς ἄλλον κύκλον ἰδεῶν, διότι ἐνταῦθα ἐξετάζονται ἀνάγκαι τῆς κοινωνίας, ἀνάγκαι τοῦ Νοσοκομείου καὶ ὑποχρεώσεις αὐτοῦ καὶ οὐχὶ ἐπιχειρήσεις, αἵτινες ἀκριβῶς, ὡς ἐκ τοῦ σκοποῦ αὐτῶν, τῆς προσκομίσεως τούτέστι κερδῶν, ὅσον ἀσφαλεῖς κἂν παρασταθῶσιν, ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτῶν ἀμφιβόλου οὔσαι ἐπιτυχίας, εἰς τὴν τάξιν τῶν κερδοσκοπικῶν ἀνίκουσι καὶ ὑπὸ ἄλλην ἔποψιν πρέπει νὰ μελετῶνται. Ἐπειδὴ ὅμως συνεδέθησαν στενῶς μετὰ τῶν ἰδεῶν τῆς ἀνακαινίσεως τοῦ Νοσοκομείου καὶ οἱ παραδεχόμενοι ταύτας θεωροῦσι τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν ὡς πρωτίστην πασῶν τῶν ἀναγκῶν τῶν Ε. Φ. Καταστημάτων, ὑποχρεοῦμαι νὰ εἶπω ἐν δυὶ λέξεσι τὴν περὶ αὐτῶν γνώμην μου, ἵνα παύσῃ πᾶσα ἄγονος συζήτησις ἐπὶ ζητημάτων ἐντελῶς

διαφόρου φύσεως καὶ ἄτινα οὐδέποτε ἔπρεπε νὰ συνδεθῶσι. Διότι, ἐπιναλαμβάνω ἐκεῖνα μὲν ἀφορῶσιν εἰς ἐλλείψεις τοῦ Νοσοκομείου, ὧν καθήκον ἱερὸν ἔχομεν πανθενεῖ νὰ ἐπιζητήσωμεν τὴν διόρθωσιν, ταῦτα δὲ εἰς τὴν τοιαύτην ἢ τοιαύτην κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἐπικερδῆ διάθεσιν τῆς περιουσίας τῶν Ε. Φ. Καταστημάτων καὶ ἐπομένως πρέπει νὰ συγκριθῆ ἢ χρησιμότης τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῶν μᾶλλον πρὸς τὴν ἀγορὰν κτημάτων ἢ χροεγράφων ἢ πρὸς ἄλλαν χρησιμοποίησιν τοῦ χρήματος ὑπὲρ αὐξήσεως τῶν προσόδων.

Καὶ διατρέφω μὲν τὴν πεποίθησιν ὅτι συμφέρει πράγματι ἡμῖν ἢ ἴδρυσις ἐν αὐτῷ τῶ τῶν Ε. Φ. Καταστημάτων περιβόλῳ καὶ ἐπὶ πληρωμῆς τμημάτων τοῦ τε Νοσοκομείου καὶ τοῦ Φρενοκομείου ἐν οἷς οἱ σχετικῶς εὐποροῦντες ἐκ τῆς καθ' ἡμᾶς κοινωνίας νὰ εὐρίσκωσιν ἄσυλον, ἐφ' ᾧ καὶ αἰετοτε ὑπεστήριζον νὰ συνδεθῆ πᾶσα ἀνακαίνισις ἐν τοῖς ἡμετέροις Καταστήμασι πρὸς τμήματα ἐπὶ πληρωμῆ. Εἶμαι δὲ βέβαιος ὅτι διὰ τῆς προσθήκης νέου τμήματος εἰς τὸ Φρενοκομεῖον εἶναι δυνατὴ ἡ αὐξήσις τῶν προσόδων. Ἀλλὰ πολὺ ἀπέχω τοῦ νὰ συμμερίζωμαι τὸν ἄκρατον ἐνθουσιασμόν τῶν ἐνστερνισθέντων τὴν ἰδέαν ταύτην καὶ ἐλπίζόντων μυθώδη κέρδη, ἔχων ὑπ' ὄψιν τὴν κίνησιν τοῦ ἐπὶ πληρωμῆ τμήματος τοῦ Φρενοκομείου ἐπὶ μίαν ὀλόκληρον δεκαετίαν, ἣν καταδείκνυσιν ὁ πίναξ Β'.

Ἐν τῷ πίνακι τούτῳ αἱ κάτω τῶν 3 λ. τάξεις ἀνταποκρίνονται εἰς τὸ ἡμῖσιν ὡς ἐγγιστα τῶν εἰσπράξεων, αἱ δ' ἄνω τοῦ ποσοῦ τούτου ἐλάχιστον μόνον παραμένουσαι, ἢ περικόπτουσιν ἢ καὶ παντάλασι καθυστεροῦσι τὴν πληρωμὴν αὐτῶν, ἂν παρατείνωσι τὴν διαμονὴν τῶν. Τοῦτο ἄλλως τε ἀρκούντως ἐξηγεῖται καὶ ἐκ τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τῆς κοινωνίας ἡμῶν εἰς ὀλιγίστους ἐπιτρεπούσης τὴν ἄνω τῶν 6 μέχρι 12 λ. μηνιαίαν τακτικὴν καταβολὴν ἐπὶ τῆς εἰσπράξεως τῶν ὁποίων σπνρίζεται ὅλος ὁ προτεινόμενος οἰκονομολογικὸς συνδυασμός.

Δὲν ἐπεκτείνωμαι περισσότερο ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω, διότι ἢ περαιτέρω

ἀνάπτυξις τούτων διαφεύγει τὸν ἀρχικόν μου σκοπόν, τούτέστι τὴν ἀναζητήσιν καὶ ὑπόδειξιν τῶν ἀναγκῶν τῶν Φιλ. Καταστημάτων, ἀποτελεῖ δὲ θέμα ἀναγόμενον εἰς τὸν κύκλον τῶν οἰκονομολόγων, οἵτινες ἀκριβῶς ὡς ἐκ τῆς εἰδικότητος αὐτῶν δύνανται ἐμβριθέστερον νὰ μελετήσωσι καὶ ὀριμώτερον νὰ ἀναλύσωσι τὸ πῶς καὶ κατὰ πόσον ἢ ἐφαρμογὴ τοῦ τοιούτου ἢ ἄλλου μέσου ἐκμεταλλεύσεως εἶναι ἐπωφελεστέρα ἢ οὐ. Ὑπὲρ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ σχεδίου τούτου ἄλλως τε ἀπαιτεῖται, κατὰ τὸ ὑπόμνημα τοῦ κ. Ἀποστολίδου, καὶ συστήματος παραδοχῆς τῶν πασχόντων ἀλλαγῆ, καὶ εἰσοδος ἰδιαίτερα, καὶ ὑπηρεσία ἐντελῶς ἀνεξάρτητος, καὶ πολὺγλωσσοι διαφημίσεις καὶ ἄλλα ἱκανά, ὥστε νὰ καταστῆ οἰονεῖ αὐτοτελές τι τὸ ἴδρυμα ὑπὸ τύπον Maison de Santé.

Ἔργον ἀληθῶς ὀφέλιμον διὰ τὰ ἡμέτερα Καταστήματα ἤθελεν εἶναι ἡ μελέτη περὶ ἐπιστημονεστέρας διαρρυθμίσεως τῶν ἐν τῷ Φρενοκομείῳ, κατὰ τὰ ἀλλαχοῦ γινόμενα, τοῦθ' ὅπερ μίαν ὡσαύτως τῶν ἀναγκῶν τῶν ἡμετέρων Καταστημάτων ἀποτελοῦν ἐπιφυλάσσομαι προσεχῶς νὰ πράξω.

Z

Σαφῶς καὶ συντόμως ἐξέθηκα τὰς οἰκοδομικὰς ἀνάγκας τοῦ ἡμετέρου Νοσοκομείου, καθόσον αὐταὶ ἀναποσπᾶστως συνδέονται πρὸς τὴν ἀπρόσκοπτον αὐτοῦ πορείαν καὶ τὴν ἐθνωφελῆ καὶ φιλάνθρωπον αὐτοῦ δρᾶσιν. Προτιθέμενος δ' ἐν τῇ συνεχίσει τοῦ καθήκοντος ὅπερ ἀνέλαβον, τῆς γενικῆς μελέτης τῶν διαφόρων ἀναγκῶν τῶν ἡμετέρων Καταστημάτων νὰ ἐκθέσω, ὡς ἐφθην εἰπών, καὶ τὰ περὶ τῶν λοιπῶν τμημάτων Φρενοκομείου, Γηροκομείου κλπ. εἰδικώτερον, ἐπιφυλάσσομαι νὰ ἐπιληφθῶ ἐν ἐκτάσει καὶ τῆς ἐξετάσεως καὶ ἐρεῦνης τῶν ἠθικῶν, οὕτως εἰπεῖν, ἀναγκῶν αὐτῶν, δηλονότι τοῦ ἑδωτερικῶν αὐτῶν ὀργανισμοῦ καὶ τῆς ἐν γένει λειτουργίας ὑπὸ ἰατρικὴν, νοσοκομειακὴν, διαιτητικὴν καὶ ἄλλας ἐπόψεις. Αἱ ἀνάγκαι αὐταὶ ἐπιβάλλονται ἀπαραιτήτως καὶ δεόν ν' ἀποτελέσωσι τὸ πρόγραμμα τῶν ἐκάστοτε Ἐφορειῶν ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐδραζό-

μεναι αὐταὶ ἐπιδιώκωσι ἐν βαθμιαίαν καὶ ἀπὸ συστήματος ἀνακαινισιν τῶν ἡμετέρων Καταστημάτων, πᾶσαν δὲ φροντίδα καὶ μέριμναν νὰ καταβάλλωσι πρὸς ἐξεύρεσιν τῶν μέσων τῶν δυναμένων νὰ ρυθμίσωσιν ἐπιστημονικῶς ταῦτα καὶ ν' ἀναδείξωσιν ἐν τῇ ἐκτιμῇσει τοῦ Γένους καὶ τῇ δικαίᾳ ἀγαλλιάσει ἐκείνων οἵτινες προθύμως ἀείποτε κατέθεσαν ἀφειδῶς τὸ χρῆμα ὑπὲρ τῆς προαγωγῆς αὐτῶν.

Τοιοῦτο τὸ πρόβλημα πρὸ τοῦ ὁποίου παριστάμεθα καὶ τοῦ ὁποίου τὴν λύσιν τὰ πράγματα, μὴ οὐχὶ φωνὴν ἀφιέντα, ἀπαιτοῦσι. Βεβαίως ἀναγνωρίζω ὅτι εἶναι ἀδύνατος ἡ ἀπότομος καὶ ὡς ἀπὸ μηχανῆς ἐπὶ τὸ τέλειον μεταβολὴ τῆς σημερινῆς καταστάσεως καὶ ὅτι ἀνάγκη χρημάτων, ἀνευ τῶν δυνάμεων οὐδὲν ἐστὶ γενέσθαι τῶν δεόντων, μάλιστα ἐν τῇ σημερινῇ κοινωνικῇ καχεξίᾳ. Ἀλλὰ τὸ ἔθνος πάντοτε εἶχε καὶ προθύμως διέθετε τὸν ὀβολὸν αὐτοῦ, οὐδέποτε δ' ἀπέστρεψε τὸ πρόσωπον ὁπότεν προσφόρος εἰσπλήθη ἡ συνδρομὴ αὐτοῦ, ὡς ἀποδεικνύει ἡ Ἱστορία αὐτῆ τῶν ἡμετέρων Καταστημάτων.

Μήπως εἶχε τὸ ἔθνος χρήματα ὅτε κατὰ τὸ 1836 ἵδρυσεν τὸ Ἐθνικὸν Νοσοκομεῖον καὶ τοῦ μηδενός, ἢ μήπως εἶχε χρήματα ὅταν ἀπεφάσισε τὴν ἵδρυσιν τοῦ Φρενοκομεῖου κατὰ τὸ 1880; Καὶ εἰς πᾶσαν ἄλλην περίπτωσηιν καὶ ἦν προέβημεν εἰς γενναῖόν τι διάβημα μήπως ἐκωλύθημεν ἐκ τῆς ἐλλείψεως χρημάτων.

Ἄρκει τὸ ἔθνος νὰ γνωσθῇ τὰς ἀνάγκας ἡμῶν καὶ ὅτι ἐπὶ ὠρισμένου προγράμματος ἐργαζόμεθα. Πρέπει ἄρα ἡμεῖς ἐν τῇ ιδιότητι ἡμῶν, ὡς ἔφορος τῶν Ε. Φ. Καταστημάτων, νὰ ἀνεύρωμεν καὶ νὰ μελετήσωμεν τὰς ἀνάγκας καὶ ἐλλείψεις αὐτῶν καὶ νὰ καταρτίσωμεν πρόγραμμα βαθμιαίας μὲν ἀλλὰ σταθερᾶς καὶ λογικῆς ἀνακαινίσεως ὅλων τῶν χρηζόντων τοιαύτης, οὐχὶ ἁπλοπρεπῶς ὅτε μὲν νὰ προβαίνωμεν εἰς μεγαλεπήβολα σχέδια μελοπρεπῶν οἰκοδομῶν, ὅτε δὲ ἀδρανοῦντες καθ' ὀλοκλήρειν νὰ περιμένωμεν νοχελῶς οὐκ οἶδα πόθεν νὰ ἐπέλθῃ, ὡς τὸ μάννα ἐν τῇ ἐρήμῳ, βοήθεια χωρὶς νὰ ζητήσωμεν αὐτήν. Ἐὰν νο-

μίζωμεν ὅτι τελοῦμεν τὸ καθῆκον ἡμῶν μόνον διὰ τῆς εὐσυνειδήτου διαχειρίσεως τῆς ἐμπιστευθείσης ὑμῖν περιουσίας, πλανώμεθα πλάνην μεγάλην. Ἀδιαφοροῦντες πρὸ τῆς ἐπιτακτικῆς φωνῆς τῶν ὑποχρεώσεων ἡμῶν καὶ κατεχόμενοι ἐξ ἀδικαιολογήτου καὶ ἐπιδουλοῦς νάρκης καὶ ἀποθαρρύνσεως δὲν ἐκτελοῦμεν ὅπερ ἀνελάβομεν ἔργον καὶ τὸ ὅποιον θάρρος μόνον καὶ προθυμία δύναται ν' ἀγάγῃ εἰς πέρας. Ὀφείλομεν λοιπὸν νὰ ἐργαζώμεθα ἀδιακόπως καταδεικνύοντες ἐν εὐλικρινείᾳ εἰς τοὺς ἐντολεῖς ἡμῶν, τὸ ἔθνος, τὴν ἀληθῆ τῶν πραγμάτων κατάστασιν καὶ νὰ ζητῶμεν τὴν ἀρωγὴν αὐτῶν διατιθέντες τὸ ἐμπιστευόμενον ἡμῖν χρῆμα μετὰ φειδοῦς ἀλλ' οὐχὶ καὶ γλισχρότητας, μετὰ γενναιότητος ἀλλ' οὐχὶ καὶ σπατάλης ὑπὲρ τῆς ἀνορθώσεως καὶ συμπληρώσεως τῶν ἐλλείψεων. Ἐφ' ὅσον ἡ κατάστασις τῶν κακῶς ἐχόντων παραμένει ἡ αὐτή, ὑπέχομεν δ' εὐθύνην ἐπὶ ταύτῃ, δὲν ἐπιτρέπεται ἡμῖν ἡ ἡρεμία καὶ ἡ ψυχικὴ γαλήνη, ἀλλ' ἀεννάως ὀφείλομεν νὰ υποβάλωμεν τὰς ἀνάγκας εἰς τὸ ἔθνος καὶ οὐχὶ νὰ ἀποκρύπτωμεν ἀπ' αὐτοῦ τὴν ἀλήθειαν ἐπιδεικνύοντες εἰς τοὺς ἐπισκεπτομένους τὸ Νοσοκομεῖον τὰς καινουργεῖς αἰθούσας καὶ τοὺς πολυπλόκους μηχανισμοὺς τοῦ πλυντηρίου καὶ τοὺς ἀπαστράπτοντας σωλῆνας τοῦ Ὑδροθεραπευτηρίου, ἀλλ' ὀδηγοῦντες αὐτοὺς εἰς τὰς αἰθούσας τῶν ψθιστικῶν καὶ τῶν ὀξέων νοσημάτων, εἰς τὰ παραπήγματα τῶν μολυσματικῶν, ἵνα βλέπωσι τὴν πραγματικὴν κατάστασιν καὶ βοηθήσωσιν ἂν δύνανται. Δὲν θεραπεύονται τὰ ἔλκη καλυπτόμενα διὰ πολυτελοῦς ὀθόνης καὶ ἀρωμάτων, ἀλλ' εἰς φῶς ἀγόμενα καὶ καταλλήλως καυτηριαζόμενα. Μόνον ὁμολογοῦντες εὐθαρσῶς τὴν ἀλήθειαν καὶ ἐπικαλούμενοι τὴν βοήθειαν τοῦ ἔθνους θὰ δυνηθῶμεν νὰ φέρωμεν εἰς πέρας τὸ Σισύφειον ἔργον τῆς ἀνακαινίσεως τοῦ Νοσοκομείου.

Ὑποβάλλων σήμερον τὴν συμπλήρωσιν τῶν περὶ τῶν **Πραγματικῶν Ἀναγκῶν** τοῦ καθ' ἡμᾶς Νοσοκομείου μελετῶν μου, εὐελπιστῶ ὅτι σαφῶς ἀνέπτυξα τὰς ἀρχὰς ἀφ' ὧν κατ' ἐμὲ δέον νὰ ὀρμώμεθα πρὸς ἀποτελεσματικὴν διαρρύθμισιν τῶν καθ' ἡμᾶς Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν

1. Νοσήλια άσθενών κατά την τελευταίαν δεκαετίαν, ην συμπεριλαμβανόμενον του δικαιώματος εισόδου.

1892	1893	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901
λ. Τ. έκ. 400 37	λ. Τ. έκ. 646 73	λ. Τ. έκ. 581 06	λ. Τ. έκ. 781 74	λ. Τ. έκ. 711 71	λ. Τ. έκ. 737 64	λ. Τ. έκ. 630 59	λ. Τ. έκ. 781 85	λ. Τ. έκ. 895 86	λ. Τ. έκ. 1013 90
2. Νοσήλια όρνοοδωτών κατά την τελευταίαν δεκαετίαν, συμπεριλαμβανομένων του δικαιώματος εισόδου.									
400 37	471 55	518 58	711 30	704 06	614 02	770 08	784 70	783 36	1081 22
3. Τα έκ των άνωτέρω (2) άνήκοντα εις τους άνω των τριών λιστών Τουρκίας η ν ι α ί ω ς.									
162	172 25	211 68	340 74	330 53	362 87	336 41	352 51	425 90	580 20

Καταστημάτων, όπως καταστήσωμεν αυτά άξια του όνόματος και της άποστολής αυτών.

Κατασπαζόμενος την δεξιάν της 'Υμετέρας Σεβασμιότητος διατελώ

Τέκνον πειθύνιον

I. ΣΙΩΤΗΣ,

Έφορος Ιατρος των Ε. Φ. Καταστημάτων.

Πρός την Α. Σεβασμιότητα τον άγιον Προύσης,

Κύριον Κύριον ΝΑΘΑΝΑΗΛ

Πρόεδρον της Έφορείας των Ε. Φ. Καταστημάτων.

Έν Κωνσταντινουπόλει, τῆ 3 Αύγούστου 1902.

ΠΙΝΑΞ Β'

ΝΟΣΗΛΙΑ ΦΡΕΝΟΒΛΑΒΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΝ ΔΕΚΑΕΤΙΑΝ

	1892			1893			1894			1895			1896			1897			1898			1899			1900			1901			ΟΛΙΚΟΝ		
	ΑΤΟΜΑ	ΕΙΣΠΡΑΧΘΕΝ ΠΟΣΟΝ		ΑΤΟΜΑ	ΕΙΣΠΡΑΧΘΕΝ ΠΟΣΟΝ		ΑΤΟΜΑ	ΕΙΣΠΡΑΧΘΕΝ ΠΟΣΟΝ		ΑΤΟΜΑ	ΕΙΣΠΡΑΧΘΕΝ ΠΟΣΟΝ		ΑΤΟΜΑ	ΕΙΣΠΡΑΧΘΕΝ ΠΟΣΟΝ		ΑΤΟΜΑ	ΕΙΣΠΡΑΧΘΕΝ ΠΟΣΟΝ		ΑΤΟΜΑ	ΕΙΣΠΡΑΧΘΕΝ ΠΟΣΟΝ		ΑΤΟΜΑ	ΕΙΣΠΡΑΧΘΕΝ ΠΟΣΟΝ		ΑΤΟΜΑ	ΕΙΣΠΡΑΧΘΕΝ ΠΟΣΟΝ		ΑΤΟΜΑ	ΕΙΣΠΡΑΧΘΕΝ ΠΟΣΟΝ				
		λ. Τ.	έκ.		λ. Τ.	έκ.		λ. Τ.	έκ.		λ. Τ.	έκ.		λ. Τ.	έκ.		λ. Τ.	έκ.		λ. Τ.	έκ.		λ. Τ.	έκ.		λ. Τ.	έκ.		λ. Τ.	έκ.	λ. Τ.	έκ.	λ. Τ.
ἀπὸ 1/2 λ. καὶ ἄνω	8	30	54	9	25	05	9	26	84	12	40	30	11	36	50	12	36	56	9	79	81	11	86	82	21	78	19	22	96	55	124	537	16
πρὸς λρ. 1	11	75	40	11	45	45	12	47	07	12	88	50	13	74	90	7	76	90	10	82	37	10	67	74	14	79	49	15	121	65	115	758	68
" 1 1/2	24	132	43	22	178	80	20	150	70	19	166	28	19	157	94	16	111	94	33	196	86	29	237	80	22	148	15	22	153	25	229	1633	88
" 2	—	—	—	—	—	—	3	15	94	5	75	48	4	54	25	3	15	75	3	36	13	4	33	65	6	36	63	7	89	57	35	357	37
" 3	7	116	60	7	130	25	10	130	18	9	121	90	7	81	78	12	126	57	13	160	70	14	145	66	13	106	05	11	172	02	103	1291	71
" 4	2	27	40	—	—	—	2	36	50	7	107	84	8	164	75	3	136	50	4	133	05	5	149	25	8	243	85	12	238	88	51	1238	02
" 6	2	18	—	2	42	—	4	45	—	5	111	—	5	84	—	5	99	80	2	27	—	2	47	60	5	66	—	5	124	30	37	664	70
" 10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	15	66	1	10	—	1	10	—	2	45	—	5	80	66
Ἐφέλαξ	—	—	—	3	50	—	3	66	35	—	—	—	3	51	—	1	10	—	3	38	50	1	6	18	4	15	—	2	40	—	17	277	03
	54	400	37	54	471	55	63	518	58	69	711	30	70	704	06	59	614	02	78	770	08	77	784	70	91	783	36	101	1081	22	716	6839	24
ἀπὸ λ. 3 καὶ ἄνω	11	162		9	172	25	16	211	68	21	340	74	20	330	53	20	362	87	20	336	41	22	352	51	27	425	90	30	580	20	196	3275	14
Ἐνδιατηθέντες μνηστῆρες κατὰ μέσον ὄρον	386			346			340			334			354			360			377			395			400			413					

Table with multiple columns and rows, containing faint text and numbers. The text is illegible due to low contrast and blurring.

OTISMANOLOGIO

OTTOBRE 1951